

Financování podpory zdraví: Úcelové dane na tabákové výrobky

Dr. Hana Ross

RTI International

<http://www.tobaccoevidence.net>

Proc se cigarety daní víc než ostatní zboží?

Kouření má negativní ekonomické dopady (*vyšší úmrtnost, vyšší náklady na zdravotnictví, ztráta pracovní produktivity*); vyšší dane mohou tyto dopady zmírnit jestliže jsou správně použité.

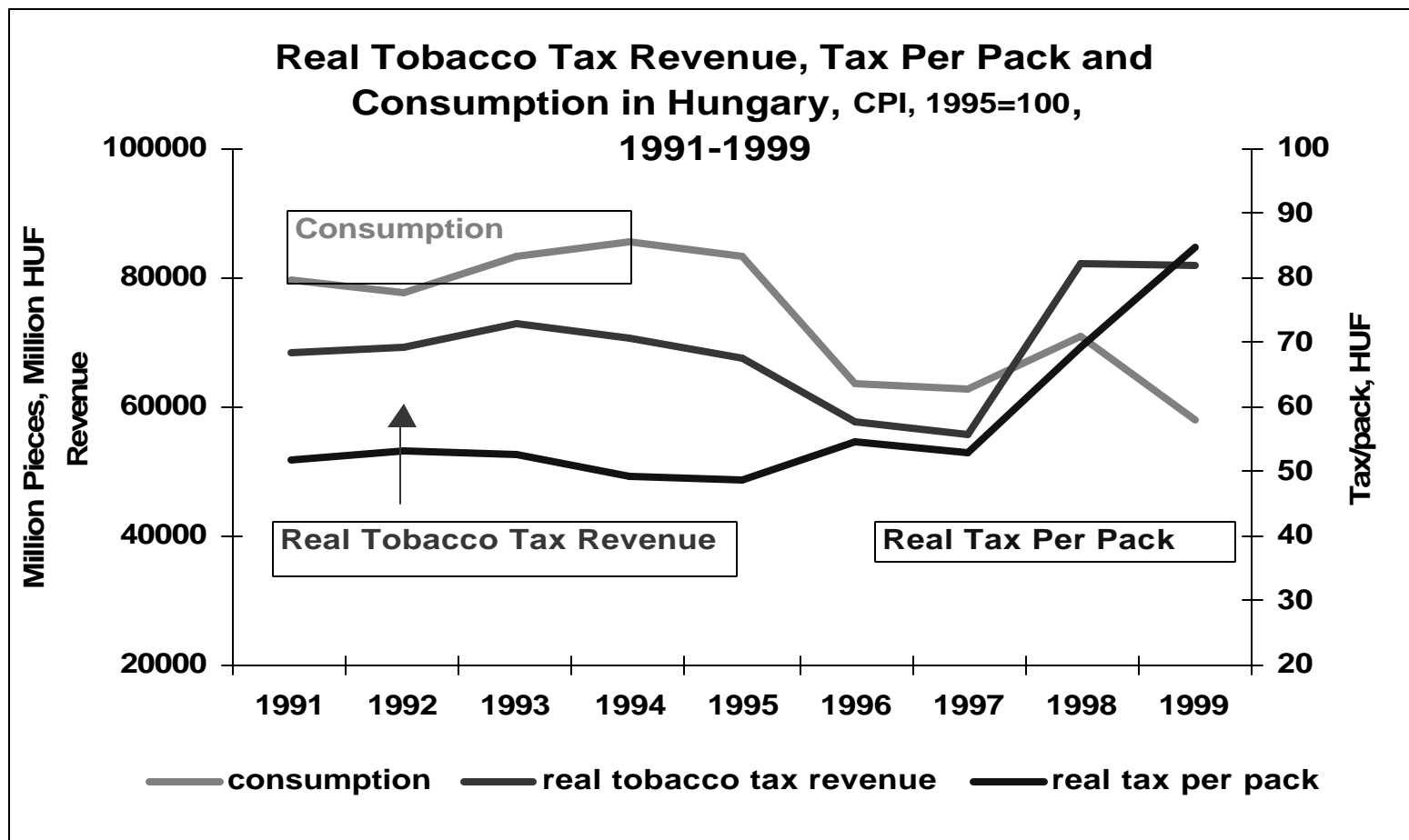
Kouření a jeho ekonomické dopady

- **Kouření stálo Českou republiku v r. 1999 asi 27,2 miliardy Kč, cili 1,4% hrubého domácího produktu (ztráta by byla mnohem větší, kdyby se započítala ambulantní péče související s kouřením, hodnota ztráty lidského kapitálu (26% úmrtí u mužů) a zpoždění ekonomického rozvoje díky horšímu zdravotnímu stavu obyvatelstva)**
- **Ve stejném roce stát vybral na daních na tabák 20,2 miliardy Kč**
- **Celková roční ztráta je minimálně 7 miliardy Kč**
- **Odhad EU je, že kuráci zatežují ekonomiku ročně 211 – 281 euro/osobu (celkem 67 miliard Kč)**

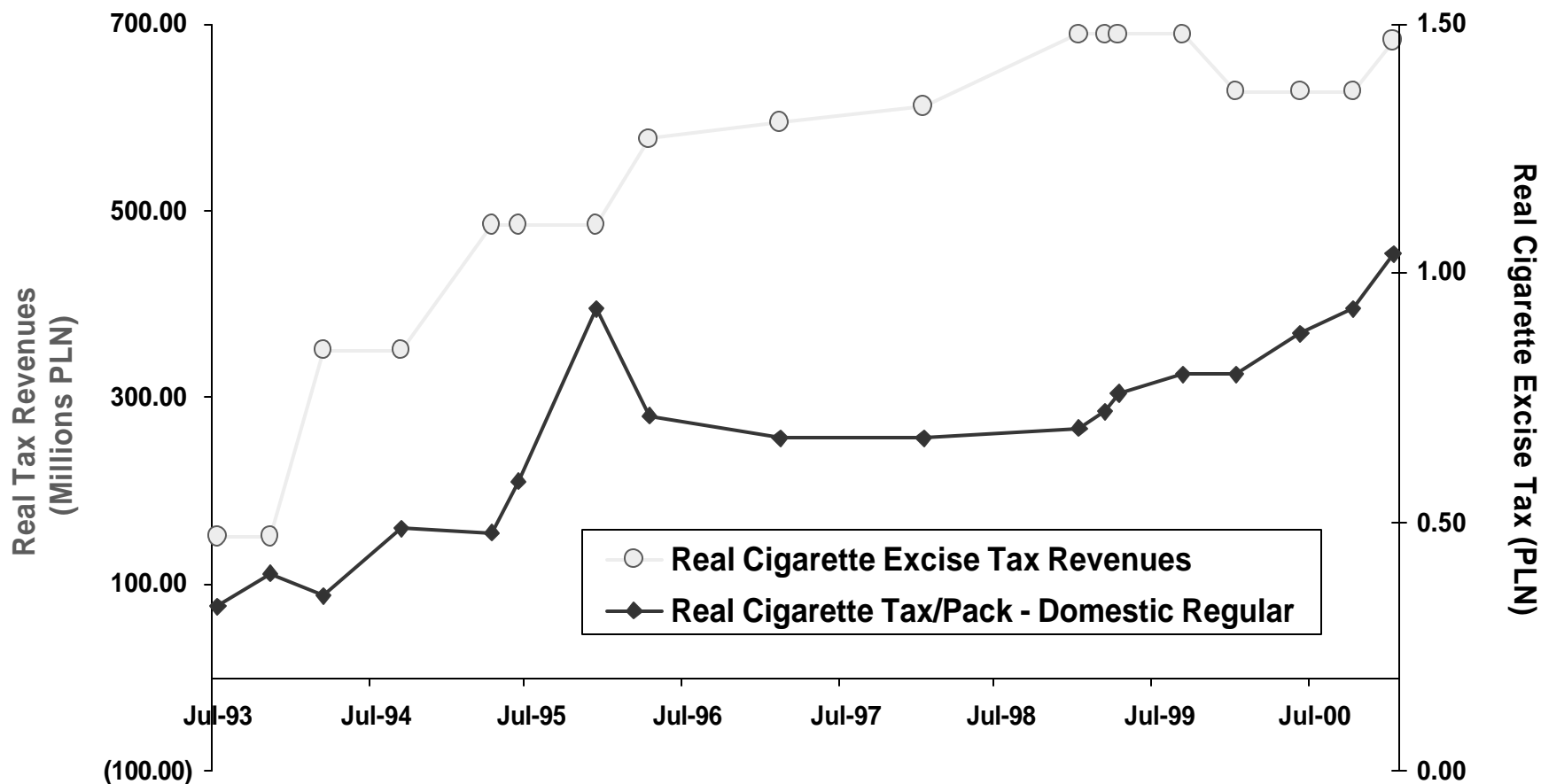
Jak lze použít dan na tabákové výrobky?

- Mnoho státu používá zvyšování daní na cigarety jako metodu prevence proti kouření, ale rovněž jako způsob financování zdravotní péče a podpory zdraví.**
- Mnoho státu také řeší deficit státního rozpočtu zvýšením daní na tabákové výrobky.**

Zvýšení daní na tabák zvyšuje příjmy do státního rozpočtu: příklad z Maďarska

Zvýšení daní na tabák zvyšuje příjmy do státního rozpočtu: příklad z Polska

Source: Ciecierski, 2003

Úcelové dane na tabákové výrobky existují v mnoha zemích světa

- **Státy v USA:** napr. Kalifornie, Oregon, Massachusetts, Arizona (financování komplexních programu prevence kouření)
- **Kanada**
- **Thajsko** (2% z daní na tabákové výrobky a alkohol se používá na podporu zdraví; ročně se vybere více než \$ 40 milionu)
- **Austrálie**

10 zemí v Evropě také vyclenuje část daní na tabákové výrobky na specifické účely

- **Finsko (1%; podpora zdraví včetně prevence kouření)**
- **Velká Británie (provoz nemocnic a škol, výnosy z navýšení tabákové dane jdou na zdravotní péči)**
- **Francie (príspevek na zdravotní pojištění), Recko (sociální zabezpečení), Irsko (16%; zdravotní péče), Portugalsko (1,1%; boj proti rakovine a prevence proti kouření), Rakousko**
- **Polsko (0,5%; prevence proti kouření), Estonsko (3,5%; fitness, sport, kultura), Litevsko (5%; prevence proti kouření)**

Úcelové dane na tabákové výrobky se používají například na:

- **Financování komplexních preventivních programu (podle zprávy WHO z roku 2003 je toto jedna z kritických oblastí pro zlepšení zdravotního stavu obyvatel v CR)**
- **Financování Nadací na podporu zdraví**
- **Financování všeobecného zdravotního pojištění**
- **Vzdelávací kampane na podporu zdraví**
- **Nahrazení sponoringu původně financovaného tabákovým průmyslem**
- **Opatření k zabránění pašování cigaret**
- **Výzkum v oblasti podpory zdraví**
- **Pomoc sociálně slabším rodinám (zdravotní pojištění, pomoc s odvykáním kouření)**

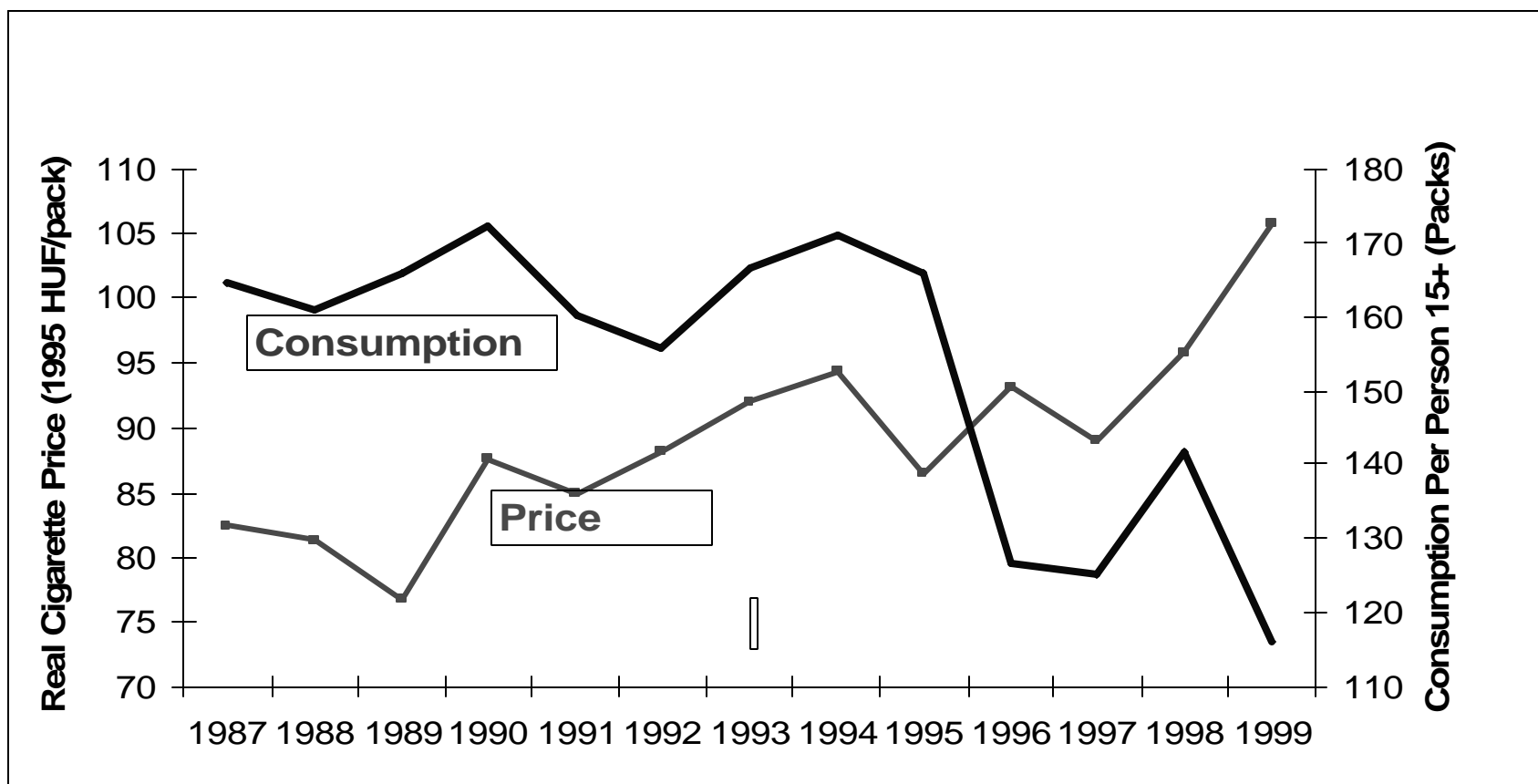
Efektivnost účelových daní na tabákové výrobky

- **Zavedení účelových daní má další pozitivní ekonomické dopady**
 - **Další snížení spotřeby cigaret vlivem posílení institucí k dodržování zákona**
 - **Zmírnění dopadu vyšších daní na ekonomicky slabé skupiny populace**
 - **Zvýšení daní na tabák je snadnější politicky prosadit, protože jsou tyto dane určeny na podporu zdraví**
- **Administrativní náklady související se zavedením účelové dane jsou více než pokryty ekonomickým přínosem spojeným s nižší spotřebou tabáku.**

Efektivnost účelových daní na tabákové výrobky

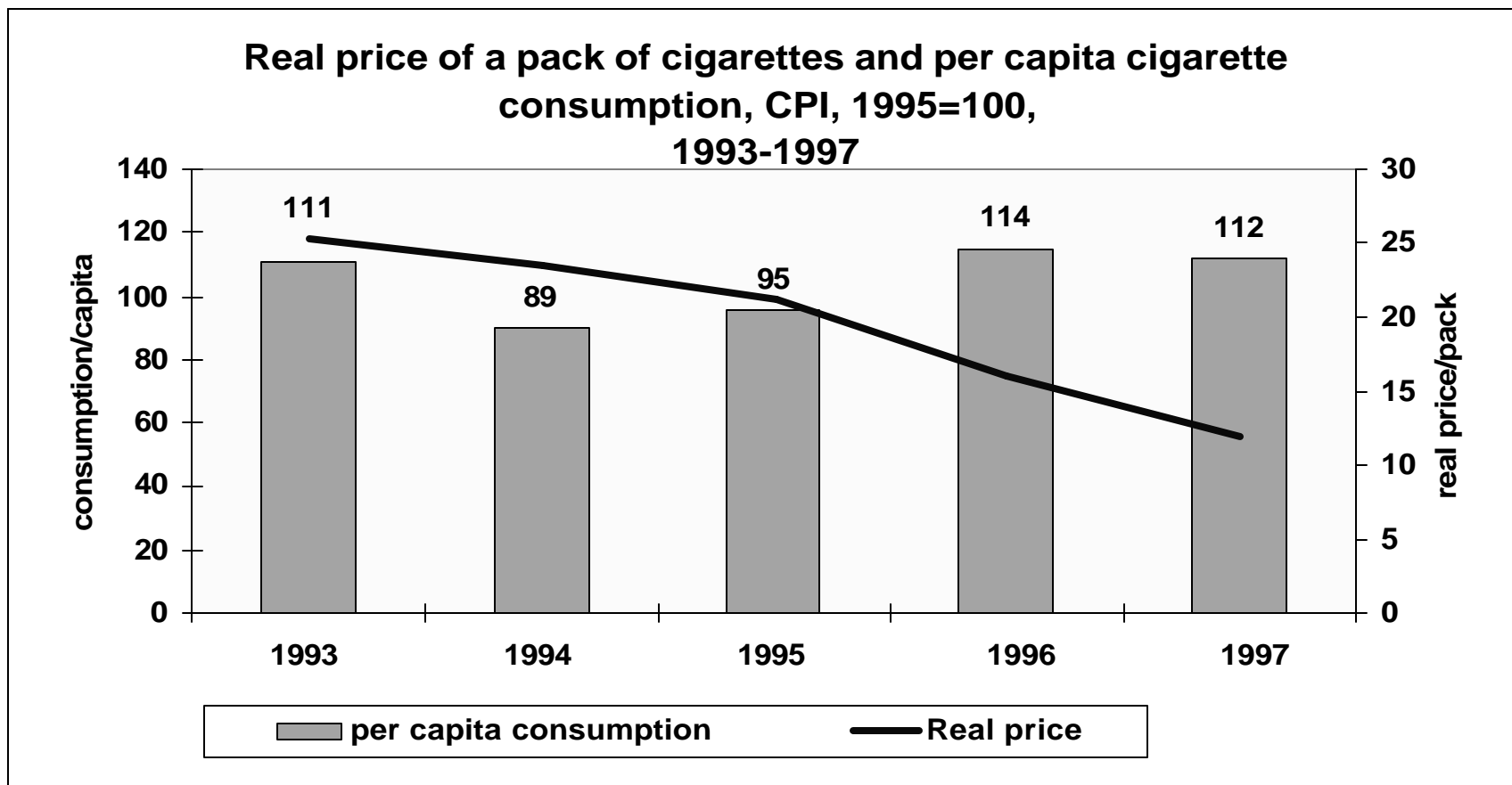
- **Vyšší dane na tabákové výrobky:**
 - **snižují spotřebu u současných kuráku**
 - **motivují kuráky k tomu, aby s kouřením přestali nebo se o to alespon pokusili**
 - **snižují počet mladistvých experimentujících s kouřením**

Vyšší ceny cigaret snižují jejich spotřebu: příklad z Maďarska

Source: World Bank, 2003

Vyšší ceny cigaret snižují jejich spotřebu: příklad z Bulharska

Source: World Bank, 2002

Dane na tabákové výrobky v CR jsou nízké ve srovnání s jinými státy

Behem let 1996 – 2003 se reálné ceny tabákových výrobků zvedaly v celé Evropě:

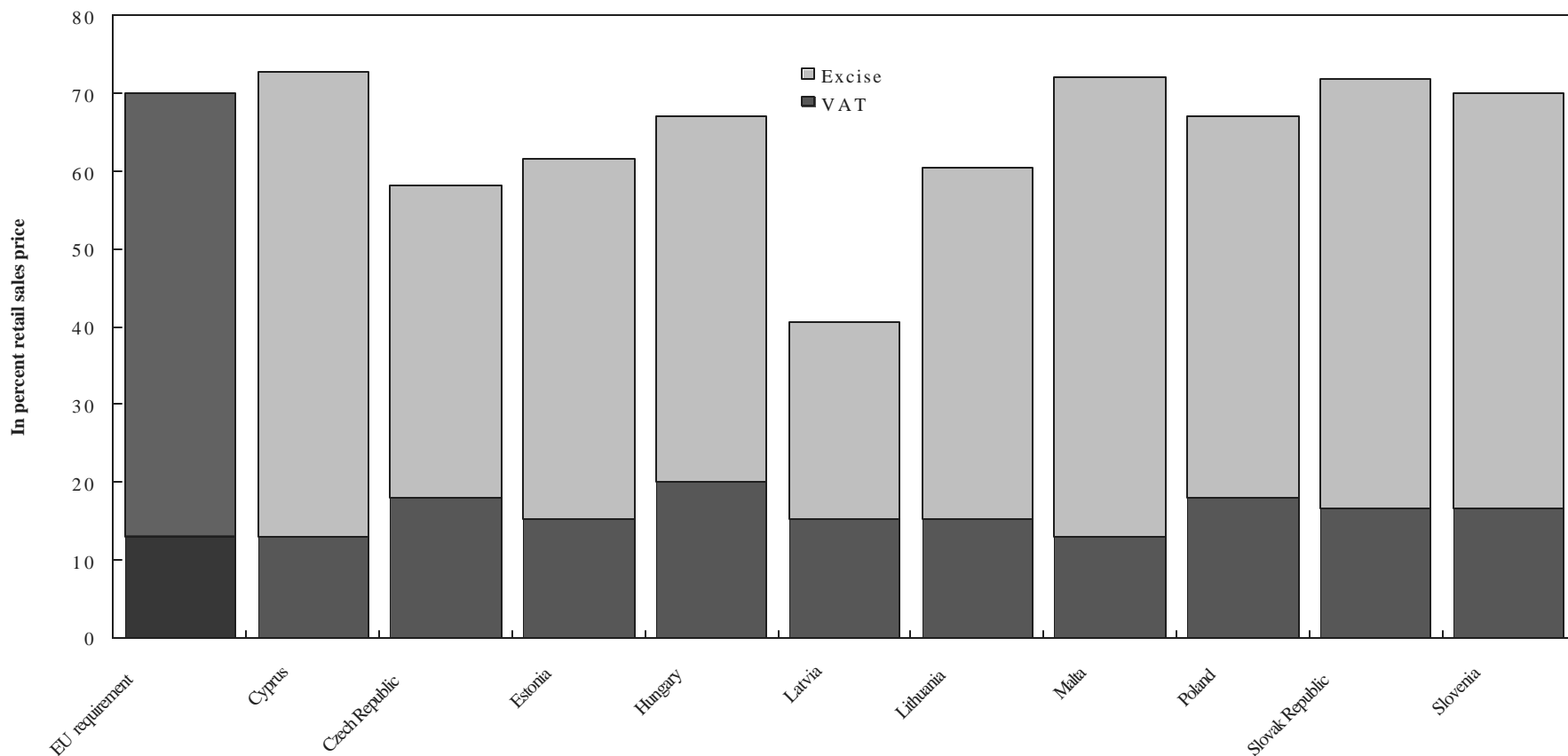
- **Arménie a Kypr (více než 60%)**
- **Estonsko, Francie, Norsko, Španělsko, Velká Británie, Slovensko (více než 30%)**

V České Republice se ve stejné době reálná cena cigaret zvýšila jen o 5%, ale díky zvyšující se kupní síle se relativní hodnota cigaret snížila o 16%*.

* Výpočet je založen na srovnání průměrné mzdy a průměrné ceny cigaret

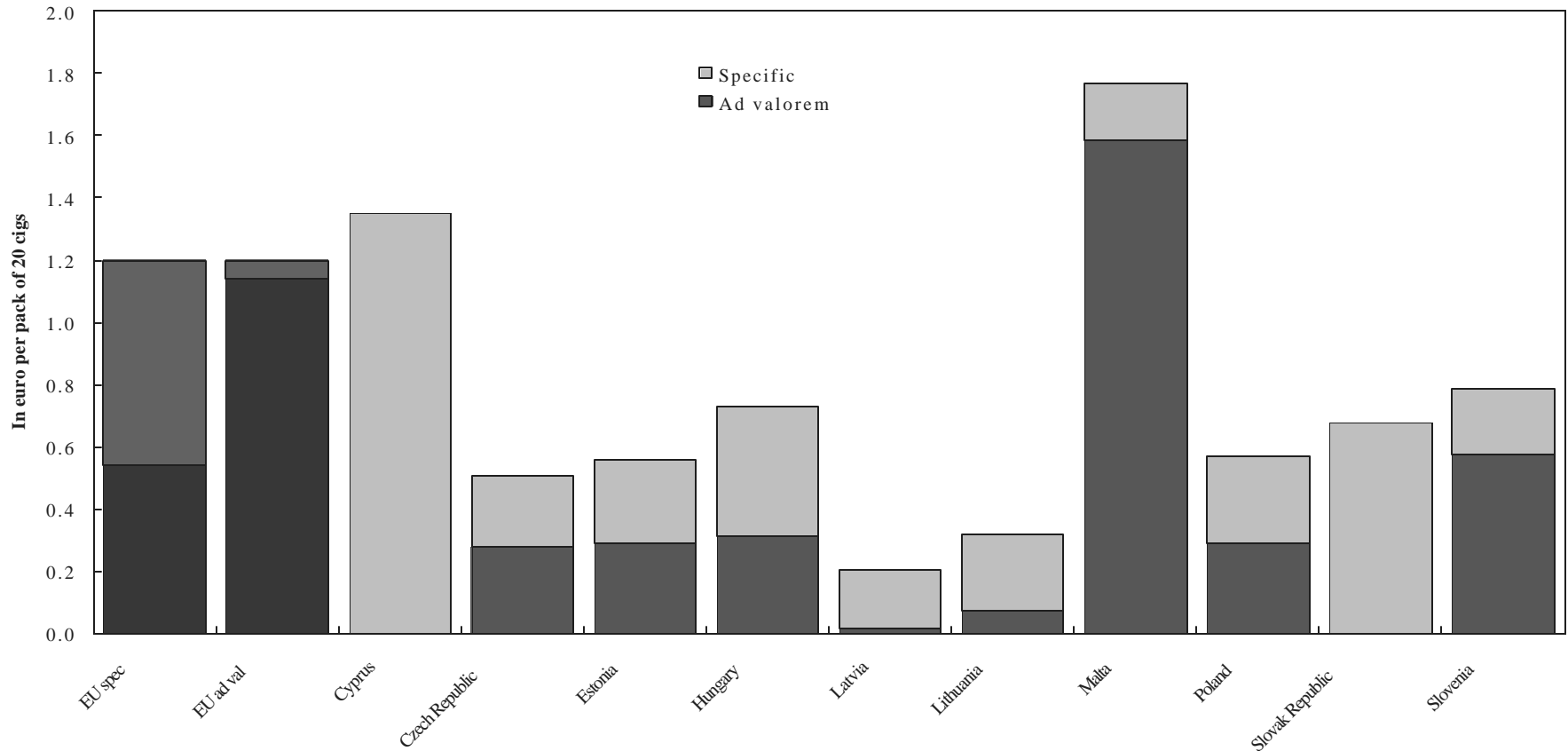
Dane na tabákové výrobky v CR jsou nízké, i ve srovnání s ostatními novými členy EU (%)

Accession countries: Tobacco tax incidence

Dane na tabákové výrobky v CR jsou nízké, i ve srovnání s ostatními novými členy EU (hodnota v Euro)

Accession countries: Excise Burden Per Pack of Cigarettes

Shrnutí

- **Argumenty na podporu účelových daní:**
 - **Princip “ekonomické rovnováhy” – tabáková dan je náhradou za společenské náklady spojené s kouřením. Měla by být tedy určena na pokrytí zvýšených nákladů na zdravotní péči související s kouřením.**
 - **Verejné mínění podporuje zavedení účelové daně na tabák, WHO ji doporučila ve své zprávě z 1999.**
 - **Prostředky vybrané účelovou daní nemusí ovlivnit současný příjem do státního rozpočtu jestliže se zavedení této daně spojí s vyšší daní na tabákové výrobky.**